

Varen naar de overkant

Vanuit het raam van de woonkamer zag Mariëlle van den Bergh als kind soms een vervreemdend beeld: op enige afstand van het raam schoof schijnbaar zwevend in de lucht een kinderbox of een waslijn met wasgoed voorbij. Dan realiseerde ze zich weer dat enkele meters voor het huis, verdiept, de Zuid Willemsvaart lag. Wat ze zag was de top van een van de vele schepen die op en neer vaarden van België naar Helmond en vice versa. Vanuit haar slaapkamer keek ze neer op het kanaal, dat aan beide zijden omzoomd was door grote bomen. Vooral bij onweer, met veel donder en bliksem, maakte het donkere kanaal tussen de woest ruisende bomen een diepe indruk op haar. Van het huis herinnert ze zich verder vooral de ruime tuin aan de achterzijde. Een plek waar alles kon en die begrippen als ruimte, creativiteit en expressie bij haar naar boven brengt. Dat huis komt binnen afzienbare tijd leeg te staan en moet worden ontruimd. Samen met haar broers en zus moet alles worden bekeken en een bestemming krijgen. "Het textiel is voor mij, daar ga ik iets mee doen in de expositie Thuisland...". Definitief afscheid nemen van de plek van haar jeugd en tegelijk bezig zijn met de toekomst.

Thuisland, herinneringen aan de geboortegrond.

Wat zijn dat, herinneringen? Het zijn lagen in de tijd, korstmossen op een rots die over elkaar groeien en zo een lappendeken vormen van diverse kleuren groen. Voorwerpen die achterblijven op het strand. Overspoeld door de zee, die nu eens dit en dan weer eens een ander object blootlegt en vervolgens weer onder het zand doet verdwijnen. Zo is het ook met herinneringen. En op zee vaart de boot verder. De boot die een boom draagt, de boom als beeld van de mens. Als beeld van Mariëlle van den Bergh, die zich geïnspireerd weet door de natuur en specifiek door de boom. Een thema dat steeds weer in haar oeuvre opduikt. De kunstenaar, die voortgaat over de zee van het leven. En net als in het echte leven stuwen de golven de boot de ene keer op tot de hoogste toppen van de golven, om het daarna weer in het diepste golfdal neer te laten storten. En zo gaat het leven voort. En wat is het doel, waar is de overkant? We weten het niet. We kennen het doel pas als we er zijn en het zich aan ons openbaart. Of niet, als er geen doel mocht zijn en de reis doel op zichzelf blijkt te zijn geweest.

Maar de boot die de boom over de woelige baren voert is niet gemaakt van stevig metaal of hout, maar van kwetsbaar papier. Zo kwetsbaar als het leven zelf. Hij zweeft en tart daarmee alle wetten van de zwaartekracht. Zwaar-licht/ tijdelijk-eeuwig/ opzicht-doorzicht. Dergelijke tegenstellingen zien we vaker in het werk van Mariëlle van den Bergh. Ze speelt er mee. Stevige bomen van zeer kwetsbaar geglazuurd aardewerk, geïnspireerd op de prachtige natuur van Tasmanië waar de vluchtige tijd tastbaar lijkt te zijn. Sierlijke takken van glas aan een afgestorven boomstam, glazen zwammen in een boom van messing, kinderwiegjes van roestig staal, een reuzenboom en een gezonken duikboot van papier,

een zware bronzen rug die lijkt te zweven tussen twee sierlijke en luchtige grote messing vleugels die zelf nauwelijks met drie man te tillen zijn, etc. Deze opsomming noemt tevens alle materialen waar Mariëlle meestal mee werkt: metaal, ceramiek, glas en papier. Het metaal wordt vaak met grof geweld te lijf gegaan, maar het resultaat is altijd fijnzinnig en poëtisch van sfeer. De gelaagdheid, symbool van de verstrijkende tijd, is ook hier een terugkerend thema. De huid, de oppervlakte van de kunstwerken, is vaak van een lyrische schoonheid en contrasteert sterk met het geweld dat nodig was om dit oppervlakte te laten ontstaan: lassen, snijden, schuren. Een ander aspect dat opvalt, is het theatrale karakter van haar werk. Het zijn vaak installaties met grote massieve objecten die in de ruimte staan en zweven, soms voorzien van lichteffecten zoals de zwevende vissen, gemaakt van papier op een skelet van pitriet. Je kunt je zomaar voorstellen dat het decorstukken zijn waaronder en waartussen zich in wisselende belichtingen en sferen een toneelstuk of opera afspeelt.

Ondanks het feit, dat de beelden van Mariëlle zeer tastbaar zijn, kun je haar in wezen een conceptueel kunstenaar noemen. Ze maakt nooit anekdotische beelden, ze gaat uit van een idee en probeert dat vorm te geven, meestal op een dusdanige wijze dat er meerdere betekenislagen herkenbaar zijn, dat het werk vanuit verschillende invalshoeken bekeken kan worden. Dat ze vele disciplines beheerst is dan een voordeel: er is altijd wel een materiaal te vinden dat het idee het beste kan uitdrukken. Het nadeel is volgens Mariëlle zelf, dat je jezelf in geen enkele techniek ver genoeg kunt verdiepen om er echt alles uit te halen.

Wij als toeschouwer malen daar niet echt om. Wij laten ons graag door Mariëlle verrassen en genieten keer op keer van haar lyrische en theatrale kunstwerken. Graag brengen wij een deel van de tijd die onze vaarroute op aarde duurt, door te midden van haar installaties. Daar ervaren wij gemakkelijker dan in de buitenwereld onze eigen emoties, worden we geprikkeld na te denken over de grote thema's die Mariëlle aansnijdt en laten we ons verwonderen.

Drs. John van Cauteren
Conservator Gemeentemuseum Weert